23/10/2023

Το νόημα των εγκαινίων ενός χριστιανικού Ναού

/ Γνώμες

Σύντομη ομιλία (19 Οκτ. 2023) επί τη εικοσαετία (2003) εγκαινίων του Ι. Ν. Κοιμήσεως της Θεοτόκου Άνω Καλαμακίου (Θεομήτορος).

Ο καθένας μας γνωρίζει πολύ καλά πως η τελετή των εγκαινίων στην εποχή μας συνιστά μία συνηθισμένη υπόθεση για όλους που θέλουν να ξεκινήσουν κάτι καινούργιο. Είτε πιστός χριστιανός είναι κάποιος είτε όχι θεωρεί δεδομένο ότι το ξεκίνημα μίας όποιας δραστηριότητάς του θα πρέπει να γίνει με έναν εόρτιο τρόπο: να κληθούν φίλοι και γνωστοί, να προσφερθούν κεράσματα, να ακουστούν ευχές, να δοθεί δηλαδή η πρώτη εκκίνηση για να ξεκινήσει όπως λέμε η μηχανή. Ακόμη και στην περίπτωση που κάποιος δεν καλεί ιερέα ώστε να διαβαστούν οι προβλεπόμενες για την περίπτωση εκκλησιαστικές ευχές, ακόμη και τότε η δύναμη των (κοσμικών) ευχών και των καλών λόγων αποτελεί κάτι σημαντικό: έστω και ανεπίγνωστα ο καλός λόγος περικλείει μία δυναμική που μπορεί να ωθήσει σ’ έναν δρόμο που θεωρείται ότι είναι καλός. «Ο καλός λόγος και τον κακό τον κάνει καλό» λέει όχι άδικα η παροιμία, όπως βεβαίως συμβαίνει και το αντίθετο.

- Γράφει ο Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Δορμπαράκης

Κι αν αυτό ισχύει σε κοσμικό επίπεδο, πολύ περισσότερο ισχύει σ’ εκείνον που θέλει να εντάξει την όλη ενεργητικότητα και τη δραστηριοποίησή του μέσα σε εκκλησιαστικό πλαίσιο: να υπάρξει η επίκληση της ενέργειας του Θεού διά της χάριτος της ιερωσύνης, ώστε αυτό που θα λειτουργήσει να λειτουργήσει τελικώς προς δόξαν Θεού. Τη χάρη του Θεού δεν επικαλούμαστε πάντοτε στην Εκκλησία μας και για όλες τις διαστάσεις του κοινωνικού και προσωπικού βίου μας; Όταν ο απόστολος Παύλος με δύναμη και σαφήνεια μας λέει ότι «είτε εσθίετε είτε πίνετε είτε τι άλλο ποιείτε πάντα εις δόξαν Θεού ποιείτε», τι άλλο θέλει να μας επισημάνει παρά το γεγονός ότι η ζωή μας ενταγμένη μέσα στον Χριστό, σε κάθε διάστασή της, τελικώς σ’ Εκείνον πρέπει να κατατείνει για να υπάρχει ευλογία και να υφίσταται αληθινό νόημα!

Με άλλα λόγια η βάση των όποιων ευχών, ακόμη και για την παραμικρότερη είπαμε διάσταση της ζωής μας, ακόμη και την αγορά και την κίνηση του αυτοκινήτου μας, βρίσκεται στην απόλυτη πεποίθηση του πιστού ότι «εξ Αυτού, του Χριστού, και δι’ Αυτού και εις Αυτόν τα πάντα έκτισται», όλα προέρχονται από τον Χριστό, υφίστανται και διακρατούνται από Εκείνον, κατατείνουν ως προς το απόλυτο τέλος τους που είναι Εκείνος. Διότι είναι ο σαρκωμένος Θεός μας που ήλθε στον πεσμένο στην αμαρτία (λόγω της κακής χρήσεως της ελευθερίας του ανθρώπου) κόσμο, ώστε να του δώσει τη δυνατότητα και πάλι να γίνει καινούργιος, να αποκαταστήσει τη σχέση του με τον Θεό, ενούμενος μ’ Αυτόν που «καινά ποιεί πάντα»! Ποιος άλλος θα μπορούσε να διαγράψει και να καταργήσει την αμαρτία

που περικλείει τον θάνατο, να καταπατήσει τον διάβολο που διαρκώς προκαλεί στην αμαρτία, παρά μόνον Εκείνος που «αμαρτίαν ουκ εποίησεν ουδέ ευρέθη δόλος εν τω στόματι Αυτού»; Ο οποιοσδήποτε άλλος ή οτιδήποτε άλλο ό,τι κι αν έκανε απλώς θα ανακύκλωνε την παλαιότητα και τη φθαρτότητα των υλικών ενός κόσμου που σφαδάζει μέσα στην ανακύκλωση και την περιδίνηση των παθών του. Κι αυτό τι σημαίνει; Ότι τελικώς τίποτε στον κόσμο δεν υφίσταται ως καινούργιο, τίποτε δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως νέο που να έχει ελπίδα και προοπτική, παρά μόνον αυτό που τελεί σε σχέση και κοινωνία με τον Ιησού Χριστό. Διότι Αυτός είναι η πηγή της ζωής, το μόνον αενάως καινούργιο, αυτό που μεταγγίζει την ίδια την αιώνια ζωή. Μας το είπε απερίφραστα ο Ίδιος και όχι μόνον μία φορά: «Όποιος θέλει να πιει από το νερό που έχω θα του δώσω, θα δει ότι θα ξεδιψάσει και θα γίνει κι αυτός μία δεύτερη πηγή που θα αναβλύζει την αιώνια ζωή».

Τι θέλησε ο απόστολος Παύλος ερχόμενος στην Αθήνα να πει στους Αθηναίους που αναζητούσαν οτιδήποτε καινούργιο μπορούσε να «κτυπήσει» την ακοή τους, προφανώς αναζητώντας αδιάκοπα εκείνο που δεν μπορούσαν να βρουν και που θα γέμιζε την καρδιά τους; «Τον άγνωστο Θεό», που κατέστη όμως φανερός, γιατί ήλθε στον κόσμο ως άνθρωπος και που μάρτυράς Του ήταν μεταξύ άλλων και ο απόστολος Παύλος. Ο Ιησούς Χριστός, «ο Ων», η πηγή της ζωής και της κάθε ύπαρξης και του κάθε είναι, όπως ήδη έντρομος και σαστισμένος άκουσε στους πρόποδες του Σινά ο Πατριάρχης Μωυσής. Εκεί στο περιστατικό της καιομένης αλλά μη κατακαιομένης βάτου βρέθηκε ο Μωυσής ενώπιος Ενωπίω Θεώ, που τον καλούσε να αναλάβει την ευθύνη της απελευθέρωσης του λαού του Ισραήλ. Και στο ερώτημα «ποιο είναι το όνομά Σου;» ακροάται εν Πνεύματι αυτό που θα σφράγιζε έπειτα όλες τις ανθρώπινες συνειδήσεις με αποκορύφωση τον ερχομό του Ίδιου του Θεού ως ανθρώπου: «Εγώ ειμι ο Ων», ο παντοδύναμος Θεός, που δεν είναι μία απρόσωπη ουσία, μία ανώτερη απλώς δύναμη, αλλά ο προσωπικός Θεός, «Ο εγώ ειμι», ο Γιαχβέ, αυτό που θα αποτελούσε τη μεγαλύτερη πρόκληση για τους Ιουδαίους και για όλους τους λαούς, όταν θα το άκουγαν και από το στόμα του ίδιου του Κυρίου: «Αν δεν πιστέψετε ότι εγώ είμαι (ο Ων) θα πεθάνετε μέσα στις αμαρτίες σας» – αυτό δεν βλέπουμε σε κάθε εικόνα του Ιησού Χριστού μέσα στο φωτοστέφανό Του; «Ο Ων». Λοιπόν, αυτό υπήρξε και είναι το κήρυγμα των Αποστόλων και της Εκκλησίας κι αυτό μαρτυρεί και εξαγγέλλει και ο απόστολος Παύλος στους Αθηναίους: Ήρθα να σας πω ότι ο άγνωστος για εσάς Θεός φανερώθηκε, είναι ο Χριστός που μπορεί οι άνθρωποι να Τον σταύρωσαν παρ’ όλες τις ευεργεσίες που τους έδωσε, αλλά αναστήθηκε καταπατώντας τον θάνατο, αφού «Αυτός είναι που δίνει σε όλους ζωή και πνοή και τα πάντα».

Κι ήρθε λοιπόν και ίδρυσε την Εκκλησία, το ζωντανό σώμα Του, τον αληθινό Ναό του Θεού, μέσα στον Οποίο και μόνο ο άνθρωπος ανανεώνεται, ξεκαινουργώνεται,

μπορεί να αναπνέει αποτινάζοντας τη βαριά σκόνη της αμαρτίας και θεραπευόμενος από κάθε βαθιά ουλή από τις πληγές και τα κτυπήματα της κακίας. «Ιδού καινά ποιώ πάντα», να, όλα τα κάνω καινούργια. Γι' αυτό είπαμε και παραπάνω εκτός Χριστού κάθε καινούργιο δεν είναι καινούργιο, κάθε θεωρούμενο νέο δεν είναι νέο, αλλά βουτηγμένο στη διάλυση της φθοράς. Και πώς το ξέρουμε ότι ο Ναός είναι το σώμα Του, δηλαδή όλοι οι πιστοί που πιστεύουν και ανταποκρίνονται στην κλήση Του; Μας το αποκάλυψε ο ίδιος ο λόγος του Θεού διά στόματος Ιωάννου του Θεολόγου στο ευαγγέλιό Του. Στην πρόκληση του Κυρίου απέναντι στους Ιουδαίους ότι «γκρεμίστε τον Ναό που οικοδομείτε, (τον παλαιό ναό του Σολομώντα και που τον έχτιζαν με τον Ηρώδη τον μεγάλο), «και σε τρεις ημέρες θα τον ξαναφτιάξω», εκείνοι αντιδρώντας στη λογική πρόκληση, αφού δεκαετίες τον έφτιαχναν και δεν τον είχαν τελειώσει, τον ειρωνεύτηκαν και τον χλεύασαν. Αλλά «Εκείνος μιλούσε για το Σώμα Του», λέει ο Ιωάννης, που μετά την τριήμερο Σταύρωση θα ανασταινόταν.

Στη φθορά λοιπόν των παλαιών ναών της ειδωλολατρίας, όπου θεραπευόταν και λατρευόταν το «τίποτε ή τα δαιμόνια» κατά τη Γραφή, στον Ναό των Ιουδαίων είτε ως Σκηνή που ο Θεός είπε στον Αβραάμ να κατασκευάσει και στον Μωυσή που κατασκεύασε είτε ως κτίσμα μεγάλο που ευλογήθηκε ο Σολομών να πήξει – προτυπώσεις και προεικονίσεις αυτά, δηλαδή προφητείες χωρίς λόγια, μέσα στο πλαίσιο της Π. Διαθήκης για τον αληθινό Ναό που θα οικοδομούσε ο ίδιος ο Θεός – σε όλους λοιπόν αυτούς τους ναούς, μέσα στον Ιουδαϊσμό ή εκτός αυτού, αντιπαραβάλλεται ο αληθινός όπως είπαμε Ναός, το σώμα του Χριστού, η Εκκλησία Του, πάει να πει όλοι μας που θελήσαμε τον Χριστό στη ζωή μας. Γιατί ο καθένας από εμάς συνιστά ναό του Θεού που μέσα του κατοικεί το Πνεύμα του Θεού. Δεν έχουμε ακούσει τον μεγαλειώδη λόγο του αποστόλου Παύλου που εξαγγέλλει με στεντόρεια φωνή: «Μα δεν γνωρίζετε ότι το σώμα σας είναι ναός του Αγίου Πνεύματος που κατοικεί μέσα σας και δεν ανήκετε στον εαυτό σας; Δοξάστε λοιπόν τον Θεό μέ το σώμα σας και το πνεύμα σας, τα οποία και τα δύο ανήκουν στον Θεό».

Οπότε, η Εκκλησία με κεφαλή τον Χριστό είναι ο καινούργιος ναός, δηλαδή ο Θεός μαζί μας, ανεξάρτητα από δεσμεύσεις αποκλειστικών τόπων, γι' αυτό και όπου γης, αρκεί να υπάρχουν χριστιανοί με τη δομή που καθόρισαν ο Χριστός και οι Απόστολοι, έχουμε ναούς. Υπάρχει Απόστολος ή ο διάδοχός τους Επίσκοπος, συνεπώς και ιερείς και πιστοί που θέλουν να προσφέρουν αναιμάκτους πια θυσίες, ιδίως το κέντρο όλων τη Θεία Ευχαριστία; Τότε, ναι, εκεί έχουμε ζωντανό ναό του Θεού, έχουμε τον Ουρανό επί γης, έχουμε τον συγχρωτισμό των Αγγέλων του Θεού με τους πιστούς ανθρώπους, έχουμε δοξολογίες που ευφραίνεται ο Θεός και χαίρει ο κόσμος όλος! «Όπου φανεί ο Επίσκοπος εκεί έχουμε και Εκκλησία» θα πει

θεόπνευστα ο μέγας Αποστολικός Πατέρας άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος. Αυτά είναι τα καινούργια, που έκαναν πέρα τα παλαιά. Υπάρχει μόνο πια ο Χριστός που ανακαινίζει τα σύμπαντα και το όποιο φθαρμένο υλικό μέσα στο πυρ της θεότητάς Του το κάνει και πάλι καινούργιο!

Διαβλέπουμε την απορία! Και ποια η θέση του δικού μας κτιστού ναού; Γιατί κάνουμε εγκαίνια κατασκευάσματος και κτίσματος; Τι νόημα έχει η εδώ συνάθροισή μας για παράδειγμα γύρω και μέσα από ένα κτίσμα, επί τη εικοσαετία των εγκαινίων του; Η υμνολογία της Εκκλησίας μας σημειώνει επ' αυτού κάτι πολύ σημαντικό (ωδή γ΄ 13ης Σεπτ.): «Σήμερα, αγαθέ Κύριε, ημέρα των εγκαινίων, ανέδειξες τη χειροποίητη αυτή σκηνή, τον κτιστό ναό Σου δηλαδή, κατοικητήριο της υπέρ νουν δόξας Σου "οικονομικώς"». Τι λέει ο άγιος υμνογράφος ως στόμα της Εκκλησίας; Το κτίσμα συνιστά τον επίγειο χώρο που φανερώνεται η δόξα του Θεού στο πρόσωπο του Χριστού, εκεί δηλαδή πράγματι μπορούμε να Τον λατρεύσουμε και να Τον δοξολογήσουμε και να γίνουμε μέτοχοί Του κοινωνώντας Τον, γιατί ως άνθρωποι που έχουμε και σώμα κάπου πρέπει να σταθούμε – κατ' οικονομίαν της ψυχοσωματικής μας οντότητας είναι το αυτονόητο που μπορούμε να κάνουμε. Προς εξυπηρέτηση λοιπόν του αληθινού Ναού που είναι η Εκκλησία του Χριστού κτίζουμε ναούς, για χάρη ημών των πιστών έχουμε συγκεκριμένους χώρους. Ενώ δηλαδή οπουδήποτε μπορεί να λατρευτεί ο Θεός, οπουδήποτε μπορεί να στηθεί θυσιαστήριο, εκεί που θα στηθεί εκεί θα έχουμε πια ένα σημείο αναφοράς. Χωρίς τη σύνδεση αυτή: κτιστού ναού και ζωντανού ναού της Εκκλησίας ως σώματος Χριστού χάνεται το νόημα. Ο ίδιος ο Κύριος το έθεσε σε γενικό πλαίσιο: «Το Σάββατον διά τον άνθρωπον εγένετο, ουχ ο άνθρωπος δια το Σάββατον». Ας ακούσουμε και πάλι τον άγιο υμνογράφο: «Τα πάντα τα φώτισε ο Χριστός με την παρουσία Του. Ανακαίνισε τον κόσμο με τον θείο Του Πνεύμα. Οι ψυχές πια γίνονται καινούργιες. Πώς; Διότι φτιάχτηκε οίκος τώρα προς δόξαν Κυρίου, όπου εκεί Χριστός ο Θεός μας ανανεώνει τις καρδιές των πιστών για να υπάρχει η σωτηρία τους» (κάθισμα όρθρου).

Το συμπέρασμα είναι προφανές: τα εγκαίνια ενός Ναού παραπέμπουν μονίμως και άμεσα στον εγκαινισμό των ψυχών των ανθρώπων. Ένας Ουρανός πήγνυται επί γης, ένας άλλος Παράδεισος που του δίνει τη δυνατότητα να τρέφεται από το ξύλο της ζωής, τον Κύριο. Γι' αυτό και δεν παύει και πάλι η Εκκλησία μας να μας υπενθυμίζει: «Επιτελώντας τη μνήμη των εγκαινίων, Κύριε, δοξάζουμε Εσένα τον δοτήρα του αγιασμού, παρακαλώντας να αγιασθούν και τα αισθητήρια των ψυχών μας» (δοξ. Εσπ.). Στον ναό πηγαίνουμε όχι ασφαλώς για να βρεθούμε απλώς σε μία κοινωνική εκδήλωση, όχι για να επιδείξουμε ίσως την οικονομική ή όποια άλλη επιφάνειά μας, όχι πολύ περισσότερο για να κουτσομπολέψουμε ή να κατακρίνουμε: πράγματα που επισύρουν την οργή του Θεού γιατί αυξάνουν την

αμαρτία μας αντί να την εξαλείφουν, αλλά για να δοξολογήσουμε τον Κύριο και να πάρουμε τη χάρη Του ώστε να γινόμαστε άγιοι, με ανοικτές τις πνευματικές μας αισθήσεις. Κι ακόμη πιο έντονα ακούμε τον άγιο: «Στρέψου μέσα στον εαυτό σου, άνθρωπε. Γίνε καινούργιος άνθρωπος της πίστης κι όχι παλαιός της αμαρτίας, κι έτσι γιόρταζε τα εγκαίνια της ψυχής. Όσο υπάρχει καιρός, ας ανανεώνεται ο βίος σου και κάθε διάσταση της ζωής σου. Τα αρχαία περάσανε, όλα πια γίνανε καινούργια. Αυτό φέρε ως καρπό για την εορτή: να αλλοιώνεσαι την καλή αλλοίωση, να γίνεσαι δηλαδή όσο πιο πολύ άγιος. Έτσι γίνεται καινούργιος ο άνθρωπος, έτσι τιμάται και η ημέρα των Εγκαινίων ενός ναού» (δοξ. Αίνων).

Σ’ αυτήν την προοπτική ευρισκόμενοι, μέσα σε κλίμα μετανοίας αλλά και χαράς πνευματικής, έχοντας τα μάτια μας ανοιχτά στη χάρη του Θεού, μπορούμε να χαρούμε κι εμείς το αποψινό και κάθε παρόμοιο γεγονός. Σαν να συντονιζόμαστε με τον προφητάνακτα Δαυίδ που έκθαμβος ομολογούσε: «Ως αγαπητά τα σκηνώματά σου, Κύριε»˙ έτσι κι εμείς μαρτυρούμε: «Τα σκηνώματα του Κυρίου είναι αγαπημένα γι’ αυτούς που ποθούν να δουν καθαρά και ξάστερα τη δόξα του προσώπου Του και που με μια καρδιά και φωνή κραυγάζουν: Δόξα στη δύναμή Σου,Κύριε» (ωδή δ΄).

pgdorbas.blogspot.com

Πηγή: pemptousia.gr